

Vylučovací žaloba

Podstatou vylučovací žaloby podle § 19 odst. 2 ZKV je pro konkurs (ale i pro účastníky řízení o žalobě) závazným způsobem vyřešit právě otázku, zda majetek sepsaný do konkursní podstaty (některá z jeho částí) byl do soupisu pojat oprávněně a zda zde není silnější právo jiné osoby než úpadce, které soupis tohoto majetku a jeho následné zpeněžení v konkursu vylučuje. Nejde o úpravu vlastní pouze konkursnímu právu; stejnou metodou (vylučovací žalobou, kterou musí podat ten, kdo se domnívá, že má k věci silnější právo) se řeší i spor o majetek sepsaný v rámci výkonu rozhodnutí či exekuce. Pravomocný rozsudek, jímž soud vyhověl vylučovací žalobě podle § 19 odst. 2 ZKV, neosvědčuje vlastnické právo úspěšného vylučovatele k vyloučenému majetku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 62/2011, ze dne 16.10.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a/ Ing. M. K., a b/ K2 invest s. r. o., se sídlem v Ch., obou zastoupených JUDr. R.K., advokátem, se sídlem v P., proti žalované Ing. J. J., jako správce konkursní podstaty úpadce N. TRADE COMPANY a. s. Ch., zastoupené JUDr. P.Š., advokátem, se sídlem v P., o vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 40 Cm 20/2008, o dovolání žalobců proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 2. září 2010, č. j. 15 Cmo 244/2009-637, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 2. září 2010, č. j. 15 Cmo 244/2009-637, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 28. srpna 2009, č. j. 40 Cm 20/2008-594, zamítl Krajský soud v Hradci Králové žalobu, kterou se žalobci (a/ Ing. M. K. a b/ K2 invest s. r. o.) domáhali vůči žalované (správce konkursní podstaty úpadce N. TRADE COMPANY a. s. Ch.) vyloučení čtyř pozemků parcelních čísel 1700/26, 1652/1, 1652/2 a 1655/7, podrobněji identifikovaných v rozsudečném výroku (dále jen „nemovitosti“) ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

- 1/ Pozdější úpadce jako prodávající uzavřel dne 18. prosince 1997 se společností HL, s. r. o. (dále též jen „HL“) jako kupující kupní smlouvu o prodeji nemovitostí (dále jen „kupní smlouva č. 1“) za dohodnutou kupní cenu ve výši 932 800,- Kč. Právní účinky vkladu vlastnického práva podle kupní smlouvy č. 1 do katastru nemovitostí nastaly k 23. prosinci 1997 (vklad práva byl zapsán dne 19. února 1998).
- 2/ Konkurs na majetek úpadce byl prohlášen 18. září 1998.
- 3/ Nemovitosti byly k 9. dubnu 1999 sepsány do konkursní podstaty úpadce.
- 4/ HL jako prodávající uzavřela dne 13. srpna 1999 s J. D. (dále jen „J. D.“) jako kupujícím kupní smlouvu o prodeji stejných nemovitostí (dále jen „kupní smlouva č. 2“). Právní účinky vkladu vlastnického práva podle kupní smlouvy č. 2 do katastru nemovitostí nastaly k 23. srpnu 1999 (vklad práva byl zapsán dne 9. září 1999).
- 5/ J. D. jako prodávající uzavřel dne 1. října 1999 s M. F. (dále jen „M. F.“) jako kupujícím kupní smlouvu o převodu stejných nemovitostí (kupní smlouva č. 3) za dohodnutou kupní cenu ve výši 3, 2 miliónu Kč.

6/ M. F. (původní žalobce v této věci) jako prodávající uzavřel dne 1. března 2007 se žalobcem a/ kupní smlouvu o převodu stejných nemovitostí (dále jen „kupní smlouva č. 4“) za dohodnutou kupní cenu ve výši 10 miliónů Kč. Právní účinky vkladu vlastnického práva podle kupní smlouvy č. 4 do katastru nemovitostí nastaly k 6. březnu 2007 (vklad práva byl zapsán dne 28. března 2007).

7/ Prvním rozsudkem vydaným v této věci (ze dne 8. listopadu 2005, č. j. 46 Cm 77/2000-152), soud prvního stupně k žalobě M. F. vyloučil nemovitosti ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce. K odvolání žalované správkyně konkursní podstaty úpadce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 13. října 2006, č. j. 8 Cmo 105/2006-171, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ze dne 8. listopadu 2005. Rozsudkem ze dne 10. září 2008, č. j. 29 Cdo 1584/2007-228, Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. října 2006 i rozsudek soudu prvního stupně ze dne 8. listopadu 2005 a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Žalobci a/ a b/ pak vstoupili do řízení na místo původního žalobce na základě usnesení soudu prvního stupně ze dne 9. března 2009, č. j. 40 Cm 20/2008-297.

8/ Pro výsledek řízení nejsou podstatné další smlouvy o převodu nemovitostí, ze žalobce a/ na žalobce b/ a (částečně) zpět na žalobce a/, ani není zapotřebí zohledňovat slučování pozemků a jejich úpravu co do výměr po novém zaměření.

Na tomto základě soud - vycházející z ustanovení § 18 a § 19 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“) - uzavřel, že po soupisu nemovitostí do konkursní podstaty úpadce (po 9. dubnu 1999) s nimi nakládaly neoprávněné osoby (právo s nemovitostmi disponovat měla od 9. dubna 1999 správkyně konkursní podstaty úpadce), takže kupní smlouva č. 2 je absolutně neplatná a absolutně neplatné jsou i následné převody nemovitostí.

Za důvodnou neměl soud námitku, že vlastnické právo přešlo dle ustanovení § 446 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) nebo dle § 483 odst. 3 obch. zák., ani námitku, že nelze měnit důvod soupisu.

Odmítl rovněž argument, že M. F. konal v dobré víře, poukazuje na spor o určení vlastnictví k nemovitostem vedený správkyní konkursní podstaty (jako žalobkyní) proti HL (žalovanému) u Okresního soudu v Chrudimi pod sp. zn. 4 C 133/99, kde se M. F. dozvěděl o soupisu nemovitostí do konkursní podstaty úpadce 26. května 2000, kdy mu byla doručena žaloba.

K odvolání žalobců Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 2. září 2010, č. j. 15 Cmo 244/2009-637, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé a změnil jej ve výroku o nákladech řízení (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně opatřil pro rozhodnutí dostatek důkazů, z nichž zjistil dostatečně skutkový stav věci a správně dovodil nedůvodnost žaloby. V rovině právního posouzení věci uvedl odvolací soud následující:

1/ Aktivní legitimaci k podání vylučovací žaloby má pouze ten, kdo uplatňuje svůj nárok k věci zařazené do soupisu konkursní podstaty. Osoba, která se domáhá vyloučení majetku ze soupisu, musí prokázat nejen to, že tento majetek neměl (nebo ke dni rozhodnutí o žalobě již nemá) být do soupisu zařazen, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení majetku do soupisu majetku konkursní podstaty, svědčí jí.

2/ Po dobu zařazení nemovitostí do konkursní podstaty vylučovala úprava obsažená v § 18 odst. 3 ZKV, aby s nimi nakládal někdo jiný než správkyně konkursní podstaty úpadce.

3/ Všechny kupní smlouvy či jiné úkony směřující k převodu vlastnictví nemovitostí po 9. dubnu 1999 proto byly neplatné a J. D., M. F., ani žalobci se nestali vlastníky nemovitostí. Žalobci proto nejsou aktivně legitimováni k podání vylučovací žaloby podle ustanovení § 19 ZKV.

4/ K námitce, že se na žalobce vztahuje ochrana vyplývající z ustanovení § 243d odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), odvolací soud zdůrazňuje, že právní vztahy žalobců nebyly napadeným rozsudkem nijak dotčeny. Zápis majetku do soupisu konkursní podstaty pouze deklaruje skutečnost, že správce považuje sepsaný majetek za majetek podléhající konkursu; zařazení majetku do soupisu konkursní podstaty (však) nemá žádný vliv na to, kdo je jeho vlastníkem. Jakmile nabytí právní moci rozsudek soudu prvního stupně ze dne 8. listopadu 2005, nastal stav, kdy s nimi mohl nakládat jejich dosavadní vlastník (HL). Zrušením dřívějších rozsudků dovolacím soudem se pak obnovil stav, kdy nemovitosti byly zařazeny do soupisu konkursní podstaty úpadce a nakládat s nimi mohla pouze žalovaná (k jejich opakovanému zahrnutí do soupisu nebyl důvod). Rozsudek, jímž soud zamítl vylučovací žalobu, se tedy nijak nedotkl vlastnického práva žalobců, jelikož ti se vlastníky nemovitostí nikdy nestali.

5/ Žalobci nebyli oprávněni jakkoliv s nemovitostmi nakládat, tedy ani rozdělovat je či slučovat s jinými pozemky. Soud prvního stupně proto postupoval správně, když rozhodl o vyloučení nemovitostí podle stavu odpovídajícímu tomu, jak byly nemovitosti sepsány do konkursní podstaty k 9. dubnu 1999. Pozemky, které žalobci nabyli později, do soupisu zahrnuty nebyly.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali oba žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., namítajíce, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. a požadujíce, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzují dovolatelé řešení otázky, zda se lze dovolávat ochrany ve smyslu ustanovení § 243d odst. 2 o. s. ř. i v případech, kdy dovoláním napadený a později zrušený rozsudek rozhodl o vyloučení věci z konkursní podstaty.

Dovolatelé především zpochybňují správnost názoru odvolacího soudu ohledně uplatnění ustanovení § 243d o. s. ř., zdůrazňujíce, že v řízení o vyloučení věci z konkursní podstaty žalobce (přece) musí prokazovat, že existuje důvod pro vyloučení, lepší právo k sepsané věci, jímž v tomto případě bylo právo vlastnické, a že toto právo svědčí jemu. Otázku vlastnictví musel soud v původním řízení (s původním žalobcem) vyřešit jako otázku předběžnou, takže není pravdou, že by se nejednalo o vlastnickém právu. Oba soudy v původním řízení hodnotily platnost nabývacího titulu (platnost kupní smlouvy), čímž byla vyřešena otázka vlastnictví původního žalobce (jinak by jeho vylučovací žaloba musela být zamítnuta).

Dále dovolatelé poukazují na to, že ustanovení § 243d odst. 2 o. s. ř. nikterak „neomezuje a nespecifikuje“, kdy lze poskytovat ochranu, a trvají na tom, že ochrana založená občanským soudním řádem nabyvatelům práv svědčila v té době kupujícímu žalobci a/.

V této souvislosti dovolatelé rovněž upozorňují, že nemovitosti byly vloženy do základního kapitálu žalobce b/ v době, kdy žalobce a/ neměl ponětí o zrušujícím rozsudku Nejvyššího soudu a oba žalobci byli v dobré víře o tom, že nemovitosti jsou ve výlučném vlastnictví žalobce a/ a žalobce b/ je platně nabývá. Odvolacímu soudu dovolatelé vytýkají, že se touto dobrou vírou nezabýval, stejně jako dobrou vírou M. F. a žalobce a/ v době uzavření kupní smlouvy č. 4. To, zda v minulosti byly nemovitosti sepsány v konkursní podstatě, nebylo v té době (dle dovolatelů) významné.

Shora řečené je podle dovolatelů podstatné pro hodnocení ochrany založené v § 243d o. s. ř. Dovolatelé „odkazují na své argumenty obsažené v předchozích podáních“, jakož i na „NS 22 Cdo 778/2005“; tímto nepřesným odkazem je zřejmě míněn rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. října 2006, sp. zn. 22 Cdo 778/2005, uveřejněný pod číslem 55/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 55/2007“), který je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, vydaná v době od 1. ledna 2001 - veřejnosti dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu,

z něž citují pasáž, podle níž:

„Naproti tomu § 243d odst. 2 o. s. ř. upravuje dopad pravomocného soudního rozhodnutí na práva a povinnosti třetích osob tak, že výslovně stanoví, že tato práva a povinnosti třetích osob nemohou být zrušením rozhodnutí dotčena. To znamená, že jde-li o vlastnické právo třetí osoby k věci, jíž se zrušené rozhodnutí týkalo, poskytuje toto ustanovení ochranu právu nabytému od nevlastníka. Neplatnost převodního titulu, na základě kterého třetí osoba nabyla vlastnického práva, nemůže být tedy způsobena jen zrušením soudního rozhodnutí, od něhož převodce své vlastnické právo k věci dovozoval“.

Dovolatelé (totiž) mají za zásadní, že jejich vlastnické právo požívá ochrany a nezaniká (vzhledem k tomu, že nemovitosti nabyli v dobré víře), což je v souladu s článkem 11 Listiny základních práv a svobod a s ústavními principy právní jistoty a ochrany nabytých práv. Opačná interpretace narušuje celý koncept právní jistoty a ochrany nabytých práv, dodávají dovolatelé.

Dovolatelé se neztotožňují ani s tím, že soudy rozhodovaly o nemovitostech, které dle katastru nemovitostí již byly změněny (ve stavu jiném, než v době vydání rozsudku) a neposkytly tak ochranu pozemku, který s konkursem nic společného neměl (ačkoli žalovaná opakovaně deklarovala, že soupis konkursní podstaty upravila dle stávajícího stavu). V „detailech“ odkazují dovolatelé na „své odvolání a další podání v předcházejících řízeních“.

Žalovaná ve vyjádření nepřisuzuje napadenému rozhodnutí zásadní právní význam.

Zákonem č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. ledna 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (a tudíž i pro spory vedené na jejich základě) použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2007). Srov. k tomu též důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010, uveřejněného pod číslem 41/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když přisuzuje zásadní právní význam napadeného rozhodnutí řešení dovolateli položené otázky, ve vazbě na vylučovací žalobu podle zákona o konkursu a vyrovnání judikaturou Nejvyššího soudu nezodpovězené.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolateli, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 243d o. s. ř., jestliže dovolací soud zruší rozhodnutí odvolacího soudu (rozhodnutí soudu prvního stupně), jedná dále o věci soud, jemuž byla věc vrácena nebo postoupena k dalšímu řízení; ustanovení § 226 zde platí obdobně. O náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího

řízení soud rozhodne v novém rozhodnutí o věci (odstavec 1). Právní vztahy někoho jiného než účastníka řízení nemohou být novým rozhodnutím dotčeny (odstavec 2).

Dle ustanovení § 19 ZKV, jsou-li pochybnosti, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota náleží do podstaty, zapíše se do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně (odstavec 2).

Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že pro výsledek dovolacího řízení shledává bezcennou tu část dovolací argumentace, kterou dovolatelé odkazují na „své odvolání a další podání v předcházejících řízeních“. Již v usnesení ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 4405/2008, uveřejněném pod číslem 30/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek totiž Nejvyšší soud ozřejmil, že odkaz dovolatele na obsah podání učiněných v předchozím průběhu řízení před soudy nižších stupňů nelze považovat za uvedení důvodů, pro které se rozhodnutí odvolacího soudu napadá (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

K výkladu ustanovení § 243d odst. 2 o. s. ř. pak Nejvyšší soud uvádí následující.

Nové rozhodnutí (takové, jež odvolací soud, potažmo soud prvního stupně vydá po zrušení svého předchozího rozhodnutí dovolacím soudem), které upraví práva a povinnosti účastníků řízení jinak než původní rozhodnutí zrušené dovolacím soudem, může mít vliv nejen na účastníky samotné. Jestliže na právní poměry účastníků upravené původním (zrušeným) pravomocným a vykonatelným rozhodnutím navazují další vztahy, dotýká se i právních vztahů třetích osob. Podle § 243d odst. 2 o. s. ř. však nemohou být právní vztahy třetích osob novým rozhodnutím dotčeny. Znamená to, že při posuzování právních vztahů někoho jiného než účastníka řízení se i nadále vychází z původního zrušeného rozhodnutí a že tyto osoby nemohou pozbyť nabytá práva a povinnosti jenom proto, že původní rozhodnutí bylo zrušeno a že právní vztahy účastníků řízení byly nově upraveny jinak.

Procesní ochrana třetích osob podle § 243d odst. 2 o. s. ř. doplňuje ochranu, kterou těmto osobám v některých případech přiznává hmotné právo. Dojde-li např. ke zrušení rozsudku, kterým bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví, a věc byla přikázána žalobci, který ji po právní moci rozsudku prodal jinému, a vyznělo-li nové pravomocné rozhodnutí tak, že se věc po zrušení spoluvlastnictví přikazuje do vlastnictví žalovanému, nemohou být tímto novým rozhodnutím právní vztahy (tj. vlastnické právo) třetí osoby dotčeny; třetí osoba je tedy ustanovením § 243d odst. 2 o. s. ř. chráněna tak, jako by věc nabyla od vlastníka. Obdobně platí, že dojde-li například ke zrušení rozsudku, jímž byla zamítnuta určovací žaloba o vyloučení věci ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce (srov. § 19 odst. 2 ZKV) a správce konkursní podstaty po právní moci rozsudku věc zpeněžil (§ 27 ZKV), nemůže být novým rozhodnutím o vylučovací žalobě dotčeno vlastnické právo třetí osoby, která zpeněžením věc od správce konkursní podstaty nabyla. Obdobně to platí pro výsledky řízení o vylučovací žalobě v insolvenčním řízení (srov. § 225 a § 283 a násl. insolvenčního zákona); srov. v tomto ohledu v literatuře shodně např. dílo Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009 (dále jen „Komentář“), str. 1968-1969. Z takto pojaté ochrany třetích osob vychází i ustálená rozhodovací praxe obecných soudů (srov. R 55/2007 v pasáži citované dovolateli, jakož i v něm dále zmíněná rozhodnutí Nejvyššího soudu).

V takto ustaveném rámci je pro výsledek dovolacího řízení určující odpověď na otázku, zda a v jakém rozsahu se pro vylučovatele úspěšný výsledek sporu o vylučovací žalobě podle § 19 odst. 2 ZKV následně projevuje (má projevit) prostřednictvím § 243d odst. 2 o. s. ř. jako ochrana třetí osoby, která po právní moci rozsudku, jímž soud vyhověl vylučovací žalobě, koupila vyloučenou věc od vylučovatele předtím, než dovolací soud tento rozsudek zrušil.

Pro řešení této otázky je podstatný rozsah, v jakém je pravomocný rozsudek, jímž soud vyhoví vylučovací žalobě, závazný.

Podle ustanovení § 159a o. s. ř. (ve znění, jež nedoznalo změn od právní moci rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. října 2006), nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení (odstavec 1). Výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto ve věcech uvedených v § 83 odst. 2, je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. Zvláštní právní předpisy stanoví, v kterých dalších případech a v jakém rozsahu je výrok pravomocného rozsudku závazný pro jiné osoby než účastníky řízení (odstavec 2). Výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o osobním stavu, je závazný pro každého (odstavec 3). V rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány (odstavec 4). Jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu (odstavec 5).

K povaze vylučovací žaloby podle ustanovení § 19 ZKV se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi opakovaně vyjádřil tak, že jde o žalobu určovací. Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. července 2004, sp. zn. 29 Odo 394/2002, uveřejněný pod číslem 81/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 81/2005“), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 182/2004, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2004, pod číslem 179, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 851/2003, uveřejněný pod číslem 14/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2012, sp. zn. 29 Cdo 540/2010, uveřejněný pod číslem 34/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

V R 81/2005 a následně pak např. též v usnesení ze dne 22. června 2006, sp. zn. 29 Odo 51/2005, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2006, pod číslem 179, v rozsudku ze dne 3. dubna 2008, sp. zn. 29 Odo 502/2006, uveřejněném pod číslem 24/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo v rozsudku ze dne 18. června 2008, sp. zn. 29 Odo 963/2006, uveřejněném pod číslem 110/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyšší soud dále ozřejmil, že vylučovací žaloba dle § 19 odst. 2 ZKV je svou povahou (obdobně jako vylučovací žaloba ve výkonovacím řízení) žalobou procesní, jejímž prostřednictvím se (jen) pro dobu trvání konkursu konečným způsobem vymezuje příslušnost určitého majetku ke konkursní podstatě a ve které se soud o právu založeném předpisy práva hmotného vyjadřuje jen jako o otázce předběžné. V řízení o této žalobě jde o to, zda je dán (jakýkoli) důvod, pro který má být dotčený majetek ze soupisu vyloučen nebo zda je zde (jakýkoli) důvod, jenž vyloučení majetku ze soupisu ve vztahu ke konkrétnímu vylučovateli brání.

Podstatou vylučovací žaloby podle § 19 odst. 2 ZKV tedy je pro konkurs (ale i pro účastníky řízení o žalobě) závazným způsobem vyřešit právě otázku, zda majetek sepsaný do konkursní podstaty (některá z jeho částí) byl do soupisu pojat oprávněně a zda zde není silnější právo jiné osoby než úpadce, které soupis tohoto majetku a jeho následné zpeněžení v konkursu vylučuje. Nejde o úpravu vlastní toliko konkursnímu právu; stejnou metodou (vylučovací žalobou, kterou musí podat ten, kdo se domnívá, že má k věci silnější právo) se totiž řeší (a z historického pohledu v českých zemích vždy řešil) i spor o majetek sepsaný v rámci výkonu rozhodnutí či exekuce (srov. např. § 267 o. s. ř.); srov. opět R 81/2005.

V R 81/2005 přitom Nejvyšší soud též uzavřel (odkazuje na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 1998, sp. zn. 2 Odo 86/97, uveřejněném pod číslem 58/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a na bod XXIX., str. 198-199 /374-375/ stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, Cpjn 19/98,

uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), že obecně vzato není vyloučen souběh excindační žaloby a žaloby na určení vlastnického práva k sepsanému majetku. Rozhodnutí soudu o určení vlastnického práva žalobce k věci však není takovou právní skutečností, která by měla sama o sobě za následek vyloučení této věci ze soupisu majetku patřícího do konkursní podstaty úpadce.

Odvolacímu soudu lze obecně přisvědčit v tom, že pravomocný rozsudek, jímž soud vyhověl vylučovací žalobě podle § 19 odst. 2 ZKV, neosvědčuje vlastnické právo úspěšného vylučovatele k vyloučenému majetku. V některých případech se ve sporu o příslušnost určitého majetku ke konkursní podstatě úpadce neposuzuje otázka, kdo je vlastníkem sepsaného majetku jako sporná vůbec (srov. např. ve vztahu ke konkurenci zástavních práv rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 2008, sp. zn. 29 Odo 938/2006, uveřejněný pod číslem 78/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo institut neúčinnosti právních úkonů ve smyslu § 15 ZKV). V jiných případech se otázka vlastnictví sepsaného majetku řeší (jen) jako otázka předběžná (byť pro výsledek sporu určující).

V dané věci měl konflikt mezi původním žalobcem (M. F.) a konkursní podstatou úpadce (do které byly sepsány sporné nemovitosti) povahu sporu o vlastnické právo. Spor se vedl o to, zda úpadce nepřestal být vlastníkem nemovitostí, respektive o to, zda vlastníkem nemovitostí a tedy osobou se silnějším právem k nemovitostem než úpadce je M. F. Pravomocný rozsudek, jímž soud vyhověl vylučovací žalobě M. F., byl pro účastníky sporu (M. F. na straně jedné a správyni konkursní podstaty úpadce na straně druhé) závazný (§ 159a odst. 1 o. s. ř.) v tom, že M. F. má k nemovitostem silnější právo než úpadce a toto právo vylučuje příslušnost nemovitostí ke konkursní podstatě. Při posuzování právních vztahů někoho jiného než účastníka řízení (zde při posuzování právních vztahů dovolatelů, kteří posléze nastoupili na místo původního žalobce poté, co původní žalobce nemovitosti prodal kupní smlouvou č. 4) se i nadále vychází z původního zrušeného rozhodnutí (srov. opět „Komentář“, str. 1969). Tyto osoby (dovolatelé) tak coby právní nástupci M. F., který převedl nemovitosti kupní smlouvou č. 4 na žalobce a/, nemohou pozbyt nabytá práva a povinnosti jenom proto, že původní rozhodnutí bylo zrušeno a že podle nového rozhodnutí účinky soupisu konkursní podstaty bránily M. F. v tom, aby se sám stal vlastníkem nemovitostí (a aby proto uspěl s vylučovacím nárokem).

Právní posouzení věci odvolacím soudem tak správné není. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil včetně závislých výroků o nákladech řízení a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)

- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)